

۱۵۷۲

کوکب ہدایت

پرتوی از حضرت امیر المؤمنین علیؑ

در قرآن احادیث

به روایت اہل سنت

محمود جوہری

سرشناسه: جوهری، محمود
عنوان و نام پدیدآور: کوکب هدایت: پرتویی از فضائل امیرالمؤمنین
علی علیه السلام در قرآن و احادیث به روایت اهل سنت.
مشخصات نشر: تهران: مرکز فرهنگی انتشاراتی منیر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۱۱۲ ص.
شابک: ۱ - ۴۸۱ - ۵۳۹ - ۹۶۴ - ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.
موضوع: علی بن ابی طالب علیه السلام، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق.
رده‌بندی کنگره: ۸ ع ۶ ف / ۳۵ / ۳۷ BP
رده‌بندی دیوبی: ۹۵۱ / ۲۹۷
شماره‌ی کتابشناسی ملی: ۳۷۷۴۷۱۴



شابک ۱ - ۴۸۱ - ۵۳۹ - ۹۶۴ - ۹۷۸ ISBN 978 - 964 - ۹39 - ۰۹۸

کوکب هدایت

محمود جوهری

ناشر: مرکز فرهنگی انتشاراتی منیر

نوبت چاپ: دوم / ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

حروفچینی: شبیر / ۷۷۵۲۱۸۳۶

چاپ: بهمن



تهران، خیابان مجاهدین، چهارراه آبسردار، ساختمان پزشکان، واحد ۹
تلفن و فاکس: ۷۷۵۲۱۸۳۶ (۶ خط)

اینستاگرام:
monir_publisher

پست الکترونیک:
info@monir.com

کانال تلگرام:

telegram.me/monirpub



فهرست مطالب

۷	سراغاز
۱۳	امیرالمؤمنین علی <small>علیه السلام</small> در قرآن
۱۵	آیه لیلۃ المیت
۱۹	آیه إطعام
۲۵	آیه نجوا
۲۹	آیه خَیْرُ الْبَرِیَّةِ
۳۱	آیه اُذُنٌ وَاَعِیْنَةٌ
۳۲	آیه هدايت
۳۷	آیه عِلْمُ الْکِتَابِ
۴۱	آیه مِیَاهِلَه
۴۶	آیه ولایت
۵۲	آیه تطهیر
۵۸	آیه تبلیغ
۶۲	آیه اِکْمَالِ

۶۶	آیه اولی الامر
۷۰	آیه مودت
۷۵	امیرالمؤمنین علی <small>علیه السلام</small> در سنت
۷۷	نخستین روز دعوت
۸۰	بت شکن
۸۲	تنها در گشوده
۸۴	محبوبترین خلق خدا
۸۶	نشانه نفاق
۸۸	بیت مایه ماون <small>علیه السلام</small>
۹۱	شبهات به عیسی <small>علیه السلام</small>
۹۳	داوری دُرست
۹۵	قاتل منافقان
۹۷	پرچمدار پیروز
۹۹	اعلان برائت
۱۰۱	گواهان غدیر
۱۰۴	حق همیشه با علی <small>علیه السلام</small> است
۱۰۶	همراهی جاودانه قرآن و علی <small>علیه السلام</small>
۱۰۸	معرفی اجمالی منابع
۱۰۸	الف) کتاب‌های حدیث
۱۱۱	ب) کتاب‌های تفسیر

سرآغاز

نیک شنیده‌اید که رسول خدا ﷺ بیان مناقب و فضایل امیرالمؤمنین علی علیه السلام را نشان بدهی و عبادت خداوند دانسته و چنین فرموده‌اند که «ذِكْرُ عَلِيٍّ عِبَادَةٌ»^(۱) یعنی یاد کردن او، راهیابی و هدایت بندگان به سوی خداست؛ چرا که درخشش کمالات و برتری‌های او چشم هر انسانی را خیره می‌کند. فرد را به پیروی و اطاعت از چنین شخصیتی والا و ممتازی برمی‌انگیزاند. مسلماً هر فطرت پاکی خواهان فضیلت و دوستدار کمال است و کسی که به او دسترسی دارد، فضیلت و کمال باشد، بر هر کس دیگری که از فضیلت تهی است، ترجیح می‌دهد. اگر فردی را همواره بر مدار حق ببیند و حق را نیز بر سر او بیابد، سر بر آستانش می‌ساید و دل و دین به او می‌سپارد و پیروی او را بر می‌گزیند تا رنگ و نشانی از او گیرد. چنانچه خداوند متعال در قرآن کریم می‌فرماید:

(۱) ینابیع المودة ص ۱۸۰، بحار الانوار ج ۳۶، ص ۳۷۰.

﴿... أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدِي فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ (۱)

«آیا آن کس که به سوی حق هدایت می‌کند، سزاوارتر برای پیروی است، یا کسی که راه (حق) را نمی‌یابد؛ مگر آن که هدایتش کنند؟ پس شما را چه شده؟ (که حقیقتی به این روشنی را در نمی‌یابید) چگونه داوری می‌کنید؟»

آری، عقل سلیم این‌گونه داوری می‌کند که راهبر حق آشنا، قطعاً برای اطاعت و پیروی کردن سزاوارتر و شایسته‌تر از کسی است که حق را نمی‌شناسد و خود نیازمند هدایت و راهنمایی است.

حال این سؤال مطرح می‌شود که راهبران و هدایت‌گران به حق را چگونه می‌توان شناخت تا از آنان پیروی نمود؟ کسی که خود ناقص است و نیازمند هدایت است، چگونه می‌تواند انسانی برتر از خود را بشناسد و به وصف آورد؟ مسلماً معربی و توصیف‌او باید از سوی شخصی آگاه و خبیر باشد که نسبت به اوصاف و کمالات او کاملاً اشرف دارد؛ و آن نیست مگر خود خداوند که خالق و آفریدگار اوست و نیز رسول و فرستاده‌اش که مربی و پرورنده‌ی اوست و در همه ویژگی‌ها و کمالات وی آگاه است.

بدین سان برای درک فضیلت و شناخت شخصیت مولانا چون مولا علی علیه السلام ابتدا به منبع وحی یعنی قرآن، که سراسر بیان خداوند است، رجوع می‌کنیم. خداوند در قرآن فضیلت‌ها و برتری‌های آشکاری از آن حضرت را با اوصاف خاصی بیان داشته است. هم‌چنین در کنار قرآن به

منبع دیگری که کلام او هم عین وحی است، یعنی رسول خدا ﷺ تمسک می‌جوئیم. پیامبر بزرگوار نیز به مناسبت نزول آیتی از آیات قرآن یا هنگام وقوع حادثه‌ای مهم، از ویژگی‌های آن شخصیت ممتاز یاد کرده و منقبتی از او را بیان داشته است. آن‌گاه ذکر آن مناقب را عبادت شمرده تا دل و زبانمان با نام و یاد حضرتش پیوند خورد و به سوس و لالایش و پیروی از مرام و مسلکش سوق یابد.

ر اما این نوشتار:

حاوی نژیده‌هایی است از مناقب و فضایل بی‌شمار امیرالمؤمنین علی علیه السلام که در دینش آیات کریمه‌ی قرآن و احادیث شریفه‌ی نبوی تنظیم شده و در بخش آن، شامل چهارده موضوع است. برای این مجموعه مختصر سعی شده موارد انتخاب شود که در دفاع از حریم امامت و ولایت مولا علیه السلام اهمیت و کارکرد بیشتری دارند؛ ضمن آن که اسناد همه‌ی گزیده‌ها بر اساس منابع مهم و معتبر علمای اهل سنت و پیروان مکتب خلافت ذکر شده است. این ویژگی‌ها را خداوند نا کرده به معنی بی‌توجهی یا عدم وجود اسناد و مدارک شیعی. در این زمینه نیست؛ بلکه مقصود، بیان حقایق از سوی کسانی است که شایسته و گماهی آنان، حجت را بر کینه‌توزان و تفرقه‌افکنان تمام می‌کند و انفراد در رویارویی با شبهه‌های بدخواهان استوارتر و نیرومندتر می‌شود؛ ضمن آن که در برخی موارد برای توضیح بیشتر مطلب شواهدی نیز از مدارک شیعی بیان شده است.

البته بیان آیات قرآن و احادیث نبوی در خصوص فضایل و مناقب امیرالمؤمنین علیه السلام از سوی پیروان مکتب خلفا، خیلی امر شگفت‌آوری نیست؛ چیزی که بسیار باعث تعجب و تأثر است، این است که با ذکر

اين همه فضيلت و كمال براي آن حضرت، چگونه شده كه نزديك به نيم قرن در جهان اسلام، سب و لعن آن بزرگوار، امر رايج و جاري روزگار گرديد؟!

چگونه شده كه آن همه سفارش پيامبر ﷺ در باره اميرالمومنين عليه السلام را به سُخره گرفتند؟!

چطور رنگ نافرمانی از خدا و رسولش را پذيرفتند؟!

چرا منكر برتری و حَقّائیت او شدند؟!

چرا بگانی را كه از فضيلت و كمال بی بهره بودند، بر برترین مرآت بزرگوار خود ترجیح دادند؟!

چرا به ندادن فطرت خویش اين چنین پاسخ دادند و اين گونه به داوری نشستند؟!

چرا و چرا و صد ما حرا و سائل ديگر...

تاریخ از مظلومیت علی عليه السلام چه بگوید؟ همان بهتر كه از شرم سربه زیر افكند! بشریت از سكوت در برابر جسارت هایی كه بر ایشان روا داشتند، چگونه باید دفاع نماید؟ بگذار تا آه آن سكوت و آن همه جسارت ها را بپردازد...

اينك از پس قرون و اعصار، و از ميانه ظلمت ها و ياهی ها، اين پرتو فضایل علی عليه السلام است كه هم چنان می درخشد و روشنگری می كند؛ و اين مختصر نیز جلوه ای است از هزاران پرتوی پرفروغ برتری های مولا علی عليه السلام برآمده از قرآن و سنت نبوی به روايت علمای اهل سنت و بزرگان مدرسه خلافت؛ باشد كه با ذكر اين مناقب - كه خود عبادتی است ارزنده - محبت و دوستی خود را به آن آستان ملك پاسبان عرضه داريم و از اين طريق يكديگر را به پیروی و اطاعت از آن

امام همام سفارش و دعوت نماییم.

سخن را در این بخش از گفتار، با سروده‌ای منسوب به محمد بن ادریس شافعی^(۱) در مدح و ستایش امیرالمؤمنین علی علیه السلام به پایان می‌بریم:

قِيلَ لِي: قُلْ فِي عَلِيٍّ مَدْحًا ذِكْرُهُ يَخْمِدُ نَارًا مُؤَصَّدَةً
قُلْتُ لَا أَقْدِمُ فِي مَدْحِ امْرِئٍ ضَلَّ ذُو اللَّبِّ إِلَى أَنْ عَبَدَهُ
ةَ النَّبِيِّ الْمُصْطَفِيِّ قَالَ لَنَا لَيْلَةَ الْمِعْرَاجِ لَمَّا صَعَدَهُ
وَضَعَّ اللَّهُ بِظَهْرِي يَدَهُ فَأَحْسَ الْقَلْبُ أَنْ قَدْ بَرَدَهُ
ةَ عَلِيٍّ فِي مَحَلِّي وَضَعَّ اللَّهُ يَدَهُ

به من گفتند درباره علی علیه السلام ستایش‌هایی بسرای؛ چه که ذکر او آتش سرکش دودخ را فرو می‌نشاند.

گفتم: در ستایش چنین مردی، چه بگویم؟! چرا که خردمند، درباره‌اش تا آن جا به حیرت می‌افتد که نزدیک است او را بپرستد! پیامبر برگزیده به ما فرمود در شب معراج چون به آسمان بالا رفتم خداوند دست لطف و عنایت خودش را بر پشت من نهاد و از شیرینی آن لطف الهی، قلب من احساس شدایی نمود. و علی علیه السلام در ماجرای شکستن بت‌های سعبه - پای خود را همان جا گذارد که خداوند در شب معراج دست خود را نهاد بود!

(۱) رئیس مذهب شافعی، از مذاهب چهارگانه مکتب خلفا. او به سال ۱۵۰ هـ. ق در شهر غزه در فلسطین متولد شده و به سال ۲۰۴ هـ. ق در قاهره وفات یافته است. قندوزی حنفی در کتاب «تذکره المحدثین» ج ۱، ص ۴۲۳ اشعار مذکور را منسوب به شافعی می‌داند.